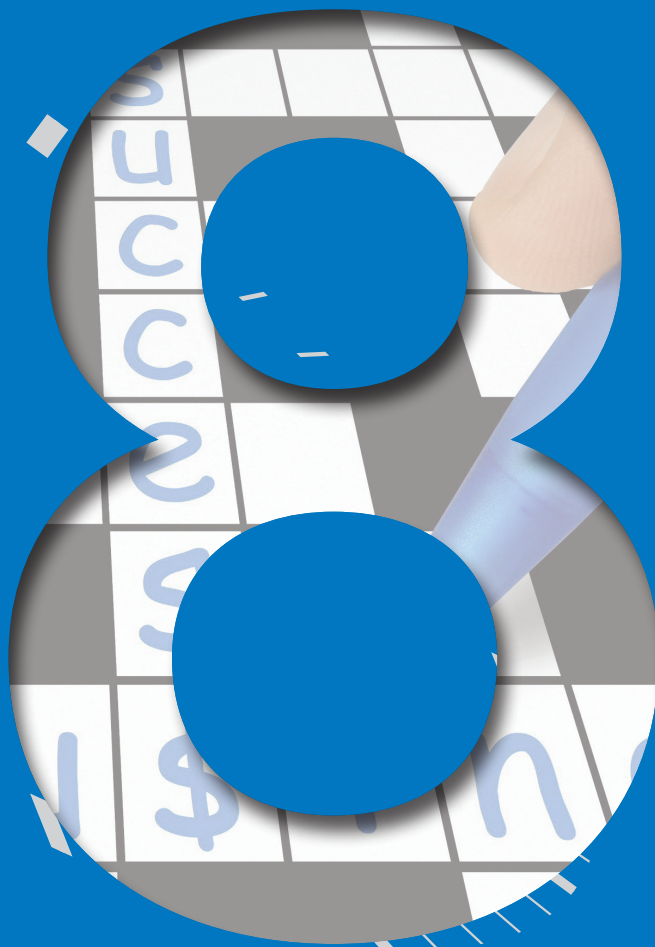

การศึกษาด้านการเปิดเสรีภาคบริการ ที่มีผลกระทบต่อการค้าเป็นธุรกิจ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

บทที่ 8

การศึกษาต้นการเปิดเสรีภาคบริการที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. 2558 เนื่องจาก อาเซียน (ASEAN) เป็นกรอบความร่วมมือที่มีความใกล้ชิดกับประเทศไทยมากที่สุดในด้านเศรษฐกิจ และเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับหนึ่งของไทย โดยในปี พ.ศ. 2552 การส่งออกของไทยในตลาดอาเซียนมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 21.31 ของมูลค่าการส่งออกของประเทศ โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ากับอาเซียนมูลค่า 7,791.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ AEC มีวัตถุประสงค์หลักในการเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียวกัน (ASEAN single market and production base) เพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริม การรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า หากมีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จากการเข้ามาดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจากอาเซียน ซึ่งมีความได้เปรียบในด้านเงินทุน การบริหารจัดการ และเทคโนโลยี ตลอดจนข้อจำกัดเกี่ยวกับองค์ความรู้ต่างๆ ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไป หากไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมจากภาครัฐโดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs ภาคบริการ บางอุตสาหกรรมจะได้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งของภูมิภาค ตลาดที่ใหญ่ขึ้น และการค้าขายที่สะดวกขึ้น อย่างไรก็ตาม บางอุตสาหกรรมก็จะได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีภาคภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจเช่นกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงกฎระเบียบมาตรการต่างๆ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการในทุกระดับ การปรับปรุง แก้ไขกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

8.1 ความนำ

การเปิดเสรีภาคบริการ (Free flow of service) เป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความตกลงร่วมกันที่จะผลักดันให้เกิดขึ้น และกำหนดให้ประเทศสมาชิกยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการในอาเซียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความเป็นตลาด และฐานการผลิตเดียวกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก และเตรียมพร้อมเพื่อการก้าวสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 การเปิดเสรีภาคบริการมุ่งให้เกิดการค้าบริการระหว่างประเทศอาเซียนที่ไม่มีข้อจำกัดระหว่างกัน และเพื่อให้การเปิดเสรีภาคบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาเซียนได้กำหนดให้มีการจัดทำกรอบคุณสมบัติในการประกอบอาชีพ¹ เพื่อให้บุคลากรในอาเซียนสามารถเดินทางไปทำงานระหว่างกันได้สะดวกมากขึ้น เชื่อว่าหากการเปิดเสรีภาคบริการของอาเซียนมีความเสร็จสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ ภูมิภาคทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน และประเทศในอาเซียนจะต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ธุรกิจบริการในภูมิภาคจะมีโอกาสเติบโตมากขึ้น มีตลาดที่ใหญ่ขึ้น มีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น รวมถึงการลงทุนร่วมกันภายใต้กฎระเบียบและขั้นตอนการลงทุนที่มีความโปร่งใสมากขึ้น

---

¹Mutual Recognition Agreement (MRA) เป็นเกณฑ์กลางในการยอมรับคุณสมบัติของบุคลากรในแต่ละอาชีพร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในอาเซียนสามารถไปทำงานในประเทศอื่นได้สะดวกขึ้น ประเทศไทยได้ลงนาม MRA แล้ว 7 สาขา คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก ช่างสำรวจ สำหรับวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว สมาชิก 9 ประเทศได้ลงนามเรียบร้อยแล้ว โดยไทยเป็นประเทศเดียวที่ยังไม่ได้ลงนาม เนื่องจากตลอดเงื่อนไขต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญกำหนด

8.2 สาขาส่งเสริมการค้าบริการ

การเปิดเสรีภาคบริการของอาเซียนดำเนินการโดยการเจรจาเป็นรอบๆ² โดยอยู่ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งหลักการที่สำคัญ คือ ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเปิดเสรีอย่างก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) รวมทั้งให้สมาชิกเปิดเสรีบริการภายใน โดยที่สมาชิกอาเซียนมีสิทธิในการใช้กฎระเบียบภายในประเทศ (Domestic regulation) เพื่อการกำกับดูแลธุรกิจบริการภายในประเทศของตนได้ ทั้งนี้แต่ละประเทศต้องมีการผูกพันในการเปิดเสรีให้มีความก้าวหน้ามากขึ้นในแต่ละรอบการเจรจา การเปิดเสรีภาคบริการประกอบด้วยธุรกิจบริการ 12 สาขาหลัก³ ดังนี้

- บริการธุรกิจ ได้แก่ บริการวิชาชีพ บริการด้านคอมพิวเตอร์ บริการด้านการวิจัย
- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ บริการให้เช่าทรัพย์สิน บริการธุรกิจอื่นๆ
- การสื่อสาร และโทรคมนาคม ได้แก่ การไปรษณีย์ การขนส่งเอกสาร โทรคมนาคม การผลิตสื่อ
- การก่อสร้าง และงานวิศวกรรม ได้แก่ การก่อสร้างอาคาร การก่อสร้างงานวิศวกรรมโยธา
- การจัดจำหน่าย ได้แก่ การค้าส่ง การค้าปลีก ตัวแทนการจำหน่าย แฟรนไชส์
- การศึกษา ได้แก่ บริการการศึกษาในระดับการศึกษาต่างๆ
- บริการด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บริการด้านสุขอนามัย การกำจัดของเสีย การจัดการน้ำเสีย
- บริการทางการเงิน ได้แก่ การประกันภัย ธนาคาร และสถาบันการเงิน
- บริการสุขภาพ ได้แก่ โรงพยาบาล บริการสุขภาพ บริการสังคม

---

²การเจรจาเปิดเสรีภาคบริการอยู่ภายใต้คณะกรรมการประสานงานด้านบริการของอาเซียน (Coordinating Committee on Services: CCS) โดยรับผิดชอบสาขาบริการต่างๆ เช่น บริการธุรกิจ ก่อสร้าง การท่องเที่ยว บริการสุขภาพ ฯลฯ แต่สำหรับบริการด้านการเงินจะอยู่ภายใต้การประชุมด้านการคลัง และบริการขนส่งทางอากาศจะอยู่ภายใต้การประชุมการขนส่ง

³ธุรกิจภาคบริการ 12 สาขาหลัก ประกอบด้วย 128 สาขาย่อย ตามการจัดประเภทสาขาบริการขององค์การการค้าโลก (Services Sectoral Classification List)

- การท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ตัวแทนการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์
- บริการนันทนาการ ได้แก่ สถานบันเทิง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ การกีฬา
- การขนส่ง ได้แก่ การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ การขนส่งทางราง การขนส่งทางถนน การขนส่งทางท่อ บริการจัดเก็บสินค้า
- บริการอื่นๆ

การเปิดเสรีภาคบริการมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การยกเลิกหรือลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งครอบคลุมทั้งส่วนที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Market access) และการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน (National treatment) ระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ได้แก่

- ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitation to Market Access: MA) เป็นมาตรการ หรือข้อจำกัดที่หน่วยงานของประเทศนำเข้าบริการปฏิบัติกับผู้ให้บริการต่างชาติ อันเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการในตลาดภายในประเทศนำเข้า โดยกฎระเบียบต่างๆ ที่สร้างเงื่อนไขในการเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศ เช่น การกำหนดจำนวนผู้ให้บริการ มูลค่าการให้บริการ ปริมาณการให้บริการ จำนวนบุคลากรผู้ให้บริการ และสัดส่วนการถือหุ้นในนิติบุคคล ซึ่งในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นในนิติบุคคลนี้อาเซียนได้กำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจนไว้ ดังนี้
  1. สาขาที่เร่งรัด (Priority sector) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบริการสุขภาพ บริการคอมพิวเตอร์ และโทรคมนาคม ต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่า 51% ภายในปี 2551 และไม่น้อยกว่า 70% ภายในปี 2553
  2. สาขาโลจิสติกส์ ต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่า 49% ภายในปี 2551 และเพิ่มเป็นไม่น้อยกว่า 51% ภายในปี 2553 และไม่น้อยกว่า 70% ภายในปี 2556
  3. สาขาอื่นๆ ต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่า 49% ภายในปี 2551 และเพิ่มเป็นไม่น้อยกว่า 51% ภายในปี 2553 และไม่น้อยกว่า 70% ภายในปี 2558
- การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน (Limitation on National Treatment: NT) เป็นมาตรการ หรือข้อจำกัดที่หน่วยงานของประเทศนำเข้าบริการบังคับใช้ หรือปฏิบัติกับผู้ให้บริการต่างชาติ ซึ่งแตกต่างไปจากการปฏิบัติกับผู้ให้บริการของประเทศตนเอง เช่น ข้อกำหนดเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เงินลงทุนขั้นต่ำ สัญชาติของผู้บริหารนิติบุคคล

การขอใบอนุญาต และจดทะเบียน การจ้างงานคนในท้องถิ่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี มาตรการด้านภาษี

การยกเลิกข้อจำกัด หรือมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีภาคบริการ ภายใต้กรอบของ AFAS กำหนดให้ครอบคลุมทั้ง 4 รูปแบบการให้บริการ (Mode of supply) ได้แก่

- 1) การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) คือ การให้บริการข้ามพรมแดนหรือประเทศ โดยที่ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการยังคงอยู่ในประเทศของตน แต่การบริการเกิดขึ้น โดยผ่านสื่อสารข้ามพรมแดนรูปแบบต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
- 2) การใช้บริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad) คือ ผู้รับบริการเดินทางจากประเทศของตนเองไปยังประเทศผู้ให้บริการ โดยที่ผู้ให้บริการยังคงอาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง เช่น นักเรียนเดินทางไปศึกษาในสถาบันศึกษาในประเทศผู้ให้บริการ
- 3) การจัดตั้งธุรกิจให้บริการ (Commercial Presence) คือ ผู้ให้บริการจากประเทศหนึ่งเข้าไปจัดตั้งกิจการในอีกประเทศหนึ่ง เพื่อให้บริการผู้บริโภคในประเทศนั้น เช่น นักลงทุน A เข้าไปจัดตั้งบริษัทก่อสร้างในประเทศ
- 4) การให้บริการโดยบุคคลเดินทางไปให้บริการ (Presence of Natural Persons) คือ การให้บริการผ่านบุคคลธรรมดา โดยที่ผู้ให้บริการหรือบุคคลธรรมดาเดินทางไปให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ เช่น แพทย์เดินทางจากประเทศตนไปทำงานในโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง

8.3 ภาพรวมผลกระทบต่อ SMEs ไทยจากการเปิดเสรีภาคบริการ

การเปิดเสรีภาคบริการ AEC Blueprint กำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายสาขาบริการที่ทุกประเทศจะต้องผูกพันเปิดเสรีในตารางข้อผูกพันการค้าบริการ (Schedule of Commitment) ในอาเซียน ซึ่งการเปิดเสรีภาคบริการถือเป็นการให้สิทธิประโยชน์ด้านการเข้าสู่ตลาดให้กับประเทศคู่เจรจานั้น หมายความว่า สมาชิกอาเซียนทุกประเทศจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีในอาเซียนอย่างเท่าเทียมกัน ตามเจตนารมณ์ของการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AEM) และการประชุมในระดับต่างๆ ในอาเซียน ดังนั้นเรื่องใดๆ ก็ตามที่การประชุมอาเซียนได้มีมติ สมาชิกทุกประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

การเปิดเสรีภาคบริการภายใต้กรอบ AFAS ได้ยึดหลักการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ (Progressive Liberalization) กล่าวคือ ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องเพิ่มระดับการเปิดเสรีใน ทุกรอบการเจรจาหรือทุกครั้งที่มีการเสนอตารางผูกพัน ขณะนี้ ประเทศสมาชิกกำลังดำเนินการในข้อผูกพันชุดที่ 8 ซึ่งตามกรอบเวลาจะต้องมีการเปิดให้นักลงทุนอาเซียนสามารถถือหุ้น ในธุรกิจบริการบางสาขาของไทยได้เกินกว่าที่กฎหมายไทยกำหนด คือการอนุญาตให้อาเซียน ถือหุ้นในสาขาบริการเร่งรัด (PIS) (สาขาสุขภาพ e-ASEAN ท่องเที่ยว) ได้มากขึ้น คือ อย่างน้อย ร้อยละ 70 และสำหรับสาขาบริการที่เหลือให้อาเซียนถือหุ้นได้อย่างน้อยร้อยละ 51 โดย ครอบคลุมสาขาบริการไม่น้อยกว่า 80 สาขา ซึ่งข้อผูกพันชุดที่ 8 นี้ เริ่มมีนัยสำคัญต่อนักลงทุน เพราะไทยต้องเปิดให้ต่างชาติถือหุ้นเกินกึ่งหนึ่ง

ปัจจุบันไทยมีการใช้ตารางข้อผูกพัน เพื่อการเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 7 ซึ่งได้ยื่น และมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 มีการเปิดสาขาบริการใน 11 สาขา คือ ด้านธุรกิจ ด้านการสื่อสาร ด้านการก่อสร้าง ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านท่องเที่ยว ด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและการกีฬา ด้านขนส่ง และด้านบริการ อื่นๆ ซึ่งสามารถแยกเป็นสาขาย่อย ได้ทั้งหมด 143 รายการ

การเปิดเสรีภาคบริการ แม้ว่าจะช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้กับศักยภาพในการแข่งขัน ของประเทศโดยรวม บางอุตสาหกรรมจะได้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งของภูมิภาค ตลาดที่ ใหญ่ขึ้น และการค้าขายที่สะดวกขึ้น แต่ก็จะมีอุตสาหกรรมภายในประเทศบางสาขาที่ได้รับ ผลกระทบ ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะต้องเผชิญกับ การแข่งขันที่มีมากขึ้น จากการเข้ามาดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจากอาเซียน ซึ่งมีความ ได้เปรียบในด้านเงินทุน การบริหารจัดการ และเทคโนโลยี วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำเป็นต้องมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามผลกระทบเชิงลบทางตรงที่จะเกิดขึ้นกับ SMEs ไทย สามารถสรุปได้ ดังนี้

- จากการที่ประเทศไทยจะต้องอนุญาตให้ผู้ประกอบการอาเซียนเข้ามาดำเนินธุรกิจโดย ถือหุ้นในธุรกิจบริการได้ไม่น้อยกว่า 70% ภายในปี 2558 รวมทั้งการลดข้อจำกัด ต่างๆ จะส่งผลให้มีการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจของต่างชาติ (ทั้งสัญชาติอาเซียนจริงและ ผู้ใช้สิทธิสัญญาอาเซียน) ซึ่งมีเงินทุนมากกว่าและมีการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากว่า ทำให้การแข่งขันในประเทศมีความรุนแรงมากขึ้น SMEs ที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอ อาจต้องยกเลิกธุรกิจไป

- ธุรกิจที่ดำเนินการอยู่แล้วโดยมีผู้ถือหุ้นสัญชาติอาเซียนในสัดส่วนที่สูงอยู่แล้ว ก็จะมีโอกาสที่ผู้ถือหุ้นอาเซียนอาจเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นมากขึ้น ทำให้สูญเสียความเป็นเจ้าของธุรกิจของคนไทยได้
- ธุรกิจบางสาขาที่มีการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือ (skilled labor) อาจขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถที่ไปทำงานในประเทศที่มีผลตอบแทนที่สูงกว่าได้ อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีแรงงานมีฝีมือก็เป็นเพียงการอำนวยความสะดวกให้บุคลากรอาเซียนสามารถไปทำงานในประเทศอื่นๆ ได้สะดวกขึ้น แต่ก็ยังคงต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อกำหนดของแต่ละประเทศที่มีต่ออาชีพนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับ SMEs ไทย จะมีระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่ง สว. ได้จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ SMEs ไทย จากการเปิดเสรีภาคบริการภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน 3 สาขาบริการ ได้แก่ การท่องเที่ยว การบริการสุขภาพ และโลจิสติกส์ เพื่อให้ SMEs รับทราบเกี่ยวกับสถานการณ์การเปิดเสรีที่มีความเกี่ยวข้อง และมีความพร้อมในการรองรับการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นในปี 2558

8.3.1 ผลประโยชน์ที่คาดว่าประเทศไทยจะได้รับ

- อาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศเป็นเพื่อนบ้าน มีพรมแดนที่คล้ายคลึง มีสินค้าและบริการที่สามารถเสริมซึ่งกันและกันได้ หรือมีสินค้าบริการที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งหากสามารถร่วมมือกัน ก็จะสามารถสร้างความแข็งแกร่งในด้านอำนาจการต่อรอง อันจะนำมาซึ่งการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจการค้าที่มีความสำคัญยิ่ง
- การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เกิดตลาดในภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ โดยสามารถนำจุดแข็งของแต่ละประเทศมาเสริมกับจุดแข็งของประเทศไทย เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดในการผลิต ส่งออกและบริการ ซึ่งจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีมากขึ้น นอกจากนี้ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่น และช่วยสร้างอำนาจการต่อรองในเวทีต่างๆ มากขึ้น

- ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวในด้านการค้า และการลงทุนของไทย เนื่องจากการผลักดันมาตรการต่างๆ เพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะก่อให้เกิดการยกเลิกหรืออุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคด้านภาษีหรือมาตรการทางการค้าอื่นๆ ที่มีใช้ภาษี เนื่องจากประเทศสมาชิกจะแสวงหาความร่วมมือเพื่อลด / ขจัดอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ รวมถึงอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนระหว่างกัน
- ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มปรับตัว และเตรียมความพร้อม กับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเร่งปรับตัวและใช้โอกาสที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้า และการลงทุนต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะสาขาที่ไทยมีความพร้อม และมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง
- เสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการภายในประเทศ จากการใช้ทรัพยากรในการผลิตร่วมกัน และการเป็นพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ จากการจัดอุปสรรคในด้านการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก
- ยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศ จากการค้าในเงาตามแผนงานในด้านการลดอุปสรรคทั้งด้านการค้า และการลงทุน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค

8.3.2 ผลกระทบเชิงลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับ SMEs ไทยที่ดำเนินธุรกิจอยู่

- จากการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจของนักลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียน (ทั้งสัญชาติอาเซียนจริง และผู้ใช้สิทธิสัญชาติอาเซียน) เนื่องจากมีเงินทุนมากกว่า และมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพกว่า ทำให้การแข่งขันมีความรุนแรงขึ้น
- การสูญเสียความเป็นเจ้าของธุรกิจของไทย เนื่องจากธุรกิจที่มีสัดส่วนต่างชาติมาลงทุนสูงอยู่แล้ว หรือใช้รูปแบบลักษณะการมาดำเนินธุรกิจประเภท Nominee ทำให้โอกาสที่ผู้ถือหุ้นต่างชาติเพิ่มปริมาณการถือหุ้น
- การขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled labor) เนื่องจากธุรกิจบางสาขามีการเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศที่มีผลตอบแทนที่สูงกว่า

8.3.3 แนวทางการรองรับผลกระทบของ SMEs ไทย

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการจัดสัมมนารับฟังความเห็น การจัดทำหนังสือเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงาน การออกข่าวประชาสัมพันธ์ ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ รวมถึงการออกไปบรรยายให้ความรู้กับผู้ประกอบการ และคณาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ต่อไปได้
- การจัดตั้งกองทุน เพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการ ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2550) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในสินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าอุตสาหกรรมและบริการ ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า โดยมีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก
- ปัจจุบัน รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการเจรจาความตกลงการค้าเสรี ซึ่งก็ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อดูแลการเยียวยาแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยคณะทำงานดังกล่าวมีประธานผู้แทนการค้าไทยเป็นประธาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน รวมทั้งภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะทำงานฯ มีหน้าที่ศึกษา และประเมินผลกระทบ รวมทั้งพิจารณามาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในทางลบ ตลอดจนบูรณาการเยียวยาของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องกัน
- ปัจจุบันมีมาตรการเยียวยาทางการค้าหลัก 2 มาตรการ ได้แก่ โครงการช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการ ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ และกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ ผู้ได้รับผลกระทบอาจเข้าร่วมโครงการภายใต้แผนแม่บทเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ และผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2551 - 2555 ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้อีกทางหนึ่ง

1. การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เป็นธุรกิจภาคบริการที่มีผู้ประกอบการ SMEs จำนวนมาก เป็นแหล่งการจ้างงาน และแหล่งรายได้อันดับหนึ่งในภาคบริการของไทย เป็นอุตสาหกรรมที่ไทยมีความแข็งแกร่งมากที่สุดในอาเซียน อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าความแข็งแกร่งที่การท่องเที่ยวไทยมี ส่วนหนึ่งมาจากการที่ไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและหลากหลาย ซึ่งประเทศในอาเซียนไม่มีจุดเด่นในส่วนนี้ ดังนั้น การเปิดเสรีการท่องเที่ยวจึงมีแนวโน้มที่จะมีนักลงทุนจากอาเซียนเข้ามาลงทุนจำนวนมากขึ้น

ตารางที่ 8.1 จำนวน ผลิตภัณฑ์มวลรวม และการจ้างงานของผู้ประกอบการโรงแรมและร้านอาหาร ปี 2553

	จำนวน (ราย)	การจ้างงาน (คน)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านบาท)
SMEs ภาคบริการทั้งหมด	983,610	3,764,118	1,184,956
SMEs โรงแรมและร้านอาหาร	271,578	986,752	445,489
สัดส่วน	27.5	26.2	37.6

การเปิดเสรีการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครอบคลุมสาขาย่อยดังนี้

- โรงแรม และการบริการที่พักรูปแบบต่างๆ
- ร้านอาหาร เครื่องดื่ม และบริการจัดเลี้ยง
- บริษัทนำเที่ยว และการจัดนำเที่ยว
- มัคคุเทศก์

ผลกระทบจากการเปิดเสรีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- 1) การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) ได้แก่ การจองโรงแรม โปรแกรมท่องเที่ยวผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ปัจจุบัน ประเทศไทย และประเทศในอาเซียนไม่ได้มีข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในรูปแบบนี้ นักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศสามารถเลือกใช้บริการผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตได้โดยเสรีอยู่แล้ว การเปิดเสรีจึงไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใดๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวไทยที่เป็น SMEs ค่อนข้างได้รับผลกระทบ

จากการดำเนินงานรูปแบบนี้อยู่แล้วพอสมควร เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยว นิยมจองที่พัก ซึ่งบัตรเข้าชมสถานท่องเที่ยวผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น ทำให้การใช้บริการจากผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวมีปริมาณที่ลดลง

- 2) การใช้บริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad) ได้แก่ การที่นักท่องเที่ยว อาเซียนมาใช้บริการท่องเที่ยวในประเทศไทย / นักท่องเที่ยวไทยไปใช้บริการใน อาเซียน เป็นรูปแบบการให้บริการโดยปกติของธุรกิจท่องเที่ยว การเปิดเสรีจึง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ
- 3) การจัดตั้งธุรกิจให้บริการ (Commercial Presence) ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการ อาเซียนเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย/ ผู้ประกอบการไทยไปจัดตั้งธุรกิจ เป็น รูปแบบที่จะสร้างผลกระทบให้ผู้ประกอบการไทยมากที่สุด เนื่องจากประเทศไทย มีทรัพยากรในการท่องเที่ยวที่พร้อมกว่าประเทศอื่น ซึ่งจะจูงใจให้นักลงทุนจาก อาเซียนเข้ามาประกอบธุรกิจในไทยมากขึ้น
  - ธุรกิจโรงแรม และที่พักคาดว่าจะมีการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะ การลงทุนที่มีเงินลงทุนสูงกว่า
  - ธุรกิจร้านอาหารอาจมีการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจบ้าง แต่คาดว่าจะไม่ได้มีจำนวน มากนัก
- 4) การให้บริการโดยบุคคลเดินทางไปให้บริการ (Presence of Natural Persons) ได้แก่ การที่บุคลากรจากอาเซียนเดินทางมาทำงานในไทย / บุคลากรไทย เดินทางไปทำงานในอาเซียนโดยอาเซียนได้จัดทำ MRA สำหรับบุคลากรด้าน ท่องเที่ยว 32 ตำแหน่งงานเรียบร้อยแล้ว (23 ตำแหน่งงานสำหรับธุรกิจโรงแรม ที่พัก และ 9 ตำแหน่งงานสำหรับธุรกิจนำเที่ยว) อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้าย บุคลากรนี้เป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบการไทยไม่ได้กังวลนัก เนื่องจากอาจได้ ประโยชน์จากการเข้ามาของผู้บริหารระดับกลางที่มีความสามารถในด้านการ บริหารจัดการและด้านภาษา แต่สำหรับบุคลากร / แรงงานไทยที่ทำงานอยู่ใน ธุรกิจท่องเที่ยวจะมีความกังวล เนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการที่จะถูก บุคลากรจากอาเซียนเข้ามาแย่งตำแหน่งงาน

- ธุรกิจโรงแรม และที่พัก คาดว่า จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานมาก เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความเป็นสากล ต้องการบุคลากรที่มีทักษะด้านภาษา
- มัคคุเทศก์ไทยยังไม่มีความพร้อมในการแข่งขันกับมัคคุเทศก์ต่างชาติ รวมทั้งเป็นอาชีพสงวนที่หากเปิดเสรีจะกระทบต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของไทยได้ จึงมีความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะขอสงวนการเปิดเสรีอาชีพมัคคุเทศก์

ข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมให้ SMEs ไทยมีการศึกษาลู่ทางการลงทุนในประเทศอาเซียนให้มากขึ้น โดยภาครัฐให้การสนับสนุนความช่วยเหลือ เช่น สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การจัดให้มีระบบที่เลี้ยงโดยผู้ประกอบการไทยที่ประสบความสำเร็จในการลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น
- เสริมสร้างศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สามารถจบการศึกษาแล้วสามารถปฏิบัติงานได้ทันที โดยควรมีการฝึกอบรมในลักษณะของการฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนการสอน (On the job training) รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศอาเซียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวทางเลือก และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องที่หลากหลายขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การพำนักแบบระยะยาว (Long stay) สำหรับผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ยกกระดับความรู้และทักษะของมัคคุเทศก์ ให้มีความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมไทยที่ลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจปรับระเบียบการออกใบอนุญาต หรือต่อใบอนุญาตมัคคุเทศก์ให้สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์
- ส่งเสริมให้ SMEs มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตลาด และการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่นิยมการหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การจองบริการผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

2. การบริการสุขภาพ

การบริการสุขภาพเป็นหนึ่งในสาขาบริการที่เร่งรัดในการรวมกลุ่ม ถึงแม้ว่า SMEs ไทยในสาขาบริการสุขภาพจะยังมีบทบาทต่อเศรษฐกิจไทยไม่มากนัก หากเปรียบเทียบกับธุรกิจสาขาอื่น แต่บริการสุขภาพ และบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของไทยก็ได้รับการยอมรับระดับสากลในเรื่องคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งการมีราคาค่าบริการที่ไม่สูงเกินไปนัก โดยประเทศไทยได้มีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพในภูมิภาค (Medical Hub of Asia) ความพร้อมของ SMEs ไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจบริการสุขภาพ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

ตาราง 8.2 จำนวน พลัดถิ่นที่มอรวม และการจ้างงานของผู้ประกอบการด้านบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ ปี 2553

	จำนวน (ราย)	การจ้างงาน (คน)	พลัดถิ่นที่มอรวม (ล้านบาท)
SMEs ภาคบริการทั้งหมด	983,610	3,764,118	1,184,956
SMEs บริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์	7,669	66,933	21,626
สัดส่วน	0.78	1.78	1.83

การเปิดเสรีการบริการสุขภาพภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครอบคลุมสาขาย่อย ดังนี้

- บริการโรงพยาบาล
- บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
- บริการทางสังคม เช่น สถานรับดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ
- บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น สปา นวดแผนไทย

ผลกระทบจากการเปิดเสรีต่อการบริการด้านสุขภาพ

- 1) การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) ได้แก่ การให้บริการด้านสุขภาพข้ามประเทศโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบริการในรูปแบบนี้ โดยในอาเซียนฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในการให้บริการจัดทำเอกสารทางการแพทย์ (Medical transcription) โดยเป็นการให้บริการ

แก่ลูกค้าในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่ดี มีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำกว่า แม้ว่ามูลค่าของธุรกิจดังกล่าวในฟิลิปปินส์จะยังไม่สูงมากนัก แต่ก็มีแนวโน้มการเติบโตที่ดี อย่างไรก็ตามหากพิจารณาการให้บริการระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันจะมีโอกาสค่อนข้างน้อย เนื่องจากประเทศในอาเซียนไม่ได้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือการแพทย์ที่ก้าวหน้ามากนัก

- 2) การใช้บริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad) ได้แก่ การเดินทางไปรับบริการด้านสุขภาพในประเทศอาเซียน หรือการที่ลูกค้าจากอาเซียนเดินทางมารับการรักษาในไทย ซึ่งแต่ละประเทศก็ไม่ได้มีข้อจำกัดในการให้บริการในรูปแบบนี้ ปัจจุบันประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศในอาเซียนที่มีชาวต่างประเทศเข้ามารับบริการทางการแพทย์มากที่สุดประเทศหนึ่ง กล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการทางการแพทย์ที่มีชื่อเสียงที่ดี มีคุณภาพมาตรฐานในการให้บริการในระดับสากล ซึ่งหากการเปิดเสรีการให้บริการมีความสมบูรณ์ การเดินทางระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันมีความสะดวกมากขึ้น จะส่งผลให้มีลูกค้าจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาใช้บริการมากขึ้น
- 3) การจัดตั้งธุรกิจให้บริการ (Commercial Presence) ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการอาเซียนเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย / ผู้ประกอบการไทยไปจัดตั้งธุรกิจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สร้างความกังวลให้ผู้ประกอบการไทยมากที่สุด อย่างไรก็ตามก็เป็นโอกาสที่ SMEs ไทยจะเข้าไปลงทุนในประเทศอาเซียนมากขึ้น สป่าเพื่อสุขภาพบริการด้านสุขภาพ หรือสถานเสริมความงามของไทยที่เป็น SMEs ก็มีศักยภาพและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในตลาดอาเซียน (นอกจากโรงพยาบาลซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่) อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความไม่มั่นใจในเรื่องกฎหมายระเบียบในการจัดตั้งธุรกิจของต่างประเทศ
- 4) การให้บริการโดยบุคคลเดินทางไปให้บริการ (Presence of Natural Persons) ได้แก่ การที่บุคลากรจากอาเซียนเดินทางมาทำงานในไทย / บุคลากรไทยเดินทางไปทำงานในอาเซียน โดยอาเซียนได้จัดทำ MRA สำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาลเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตามการเข้ามาทำงานของบุคลากรอาเซียนในไทย หรือการไปทำงานในอาเซียนของบุคลากรไทยก็ยังคงต้องปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อกำหนดของแต่ละประเทศ เช่น การมีใบประกอบวิชาชีพ การเปิดเสรีจะเป็นการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาคุณสมบัติ และการเดินทางของ

บุคลากรเป็นหลัก สำหรับในกรณีการที่บุคลากรทางการแพทย์จากประเทศอาเซียนไหลเข้ามาทำงานในไทยนั้นมีโอกาสค่อนข้างน้อย เนื่องจากไทยมีค่าตอบแทนต่อบุคลากรทางการแพทย์น้อยกว่าสิงคโปร์

ข้อเสนอแนะ

- การพัฒนาสาขาบริการสุขภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และพัฒนาทรัพยากร เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจน
- เพิ่มอุปทานของบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอสำหรับการจัดบริการที่มีคุณภาพสำหรับคนในประเทศไทยและเพื่อรองรับความต้องการของชาวต่างชาติได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อแรงงานต่อการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของคนไทย
- ส่งเสริมให้ชาวต่างชาติได้รับความสะดวกมากขึ้นในการเข้ามารับบริการสุขภาพ เช่น ปรับปรุงกฎระเบียบ กระบวนการ และขั้นตอนในด้านการตรวจคนเข้าเมือง
- ผลักดันให้มีการเจรจาต่อรองกับประเทศคู่ค้าในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี เพื่อที่จะให้ผู้ป่วยจากประเทศคู่ค้าที่มาใช้บริการสุขภาพกับสถานพยาบาลในประเทศไทย สามารถเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลจากระบบประกันสุขภาพของภาครัฐได้เช่นเดียวกับกรณีที่ใช้บริการในประเทศคู่ค้า
- ส่งเสริมบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ และที่มีบุคลากรเพียงพอหรือสามารถผลิตเพิ่มได้ง่ายและรวดเร็ว
- ส่งเสริมการลงทุนในด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้ประกอบการชาวไทยในต่างประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว กฎระเบียบด้านการลงทุนในประเทศที่พัฒนาแล้วจะไม่จำกัดการลงทุน และการถือหุ้นของคนต่างชาติ แต่จะมีกฎระเบียบเรื่องการจ้างแรงงาน ซึ่งภาครัฐควรมีการผลักดัน เช่น การเจรจาต่อรองให้ผู้ประกอบการอาชีพบริการด้านสปา และนวดแผนไทย / นวดเพื่อบำบัดรักษา ที่มีทักษะที่เป็นที่ต้องการของต่างชาติ สามารถเข้าไปประกอบอาชีพในต่างประเทศได้โดยสะดวก เพื่อที่จะส่งเสริมการแผ่ขยายของธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของไทยในต่างแดน โดยอาจมีการรับรองมาตรฐานวิชาชีพร่วมกัน (Mutual recognition) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพที่ต้องการจะส่งออก ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยอาจดำเนินการร่วมกันระหว่างกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกระทรวงสาธารณสุข

3. โลจิสติกส์

โลจิสติกส์เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับทั้งระดับผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม และประเทศ โลจิสติกส์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของต้นทุนสินค้า ระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ธุรกิจมีต้นทุนการดำเนินงานที่ได้เปรียบในการแข่งขัน ปัจจุบันโลจิสติกส์ของประเทศไทยยังมีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำหากเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดกับประเทศในอาเซียนมากที่สุด อีกทั้งเป็นประตูสู่ประเทศจีน นอกจากนี้การเปิดเสรีสินค้าของอาเซียน และความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ร่วมกัน จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ธุรกิจโลจิสติกส์ในภูมิภาคมีกำเติบโตมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์ไทยให้เกิดการพัฒนาได้

การเปิดเสรีการบริการสุขภาพภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ครอบคลุมสาขาย่อยดังนี้

- การขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ
- การขนส่งสินค้าทางถนนระหว่างประเทศ
- การขนส่งสินค้าทางรางระหว่างประเทศ
- การขนส่งเอกสาร และพัสดุ
- การขนถ่ายสินค้าทางทะเล
- การเก็บรักษาสินค้า และคลังสินค้า
- ตัวแทนขนส่งสินค้า
- การตรวจสอบสินค้า
- การบรรจุหีบห่อ

ตาราง 8.3 จำนวน พลัดกันที่มวลรวม และการจ้างงานของผู้ประกอบการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า ปี 2553

	จำนวน (ราย)	การจ้างงาน (คน)	พลัดกันที่มวลรวม (ล้านบาท)
SMEs ภาคบริการทั้งหมด	983,610	3,764,118	1,184,956
SMEs การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	113,592	426,589	256,152
สัดส่วน	11.6	11.3	21.6

ผลกระทบจากการเปิดเสรีต่ออุตสาหกรรมโลจิสติกส์

- 1) การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) เป็นรูปแบบบริการที่ค่อนข้างเกิดขึ้นได้ยากในการให้บริการขนส่งและคลังสินค้า ซึ่งต้องมีตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง การเปิดเสรีจึงไม่มีผลกระทบใดๆ
- 2) การใช้บริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad) ได้แก่ การเดินทางไปใช้บริการขนส่งหรือคลังสินค้าในประเทศอาเซียน / การมาใช้บริการของลูกค้าจากอาเซียน ซึ่งไม่ได้มีกฎหมาย กฏระเบียบใดที่จำกัดการให้บริการในรูปแบบนี้ การเปิดเสรีจึงไม่มีผลกระทบใดๆ
- 3) การจัดตั้งธุรกิจให้บริการ (Commercial Presence) ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการอาเซียนเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทย / ผู้ประกอบการไทยไปจัดตั้งธุรกิจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สร้างความกังวลให้ผู้ประกอบการไทยมากที่สุด อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน มีกฎหมายไทยหลายฉบับที่มีการกำหนดให้ธุรกิจด้านการขนส่งและคมนาคมต้องมีสัญชาติไทย เช่น กฎหมายเรือไทย
- 4) การให้บริการโดยบุคคลเดินทางไปให้บริการ (Presence of Natural Persons) ได้แก่ การที่บุคลากรจากอาเซียนเดินทางมาทำงานในไทย / บุคลากรไทยเดินทางไปทำงานในอาเซียน อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายบุคลากรนี้เป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบการไทยไม่ได้กังวลนัก เนื่องจากอาจได้ประโยชน์จากการเข้ามาของบุคลากรระดับบริหารที่มีความสามารถความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี และด้านภาษา แต่สำหรับบุคลากร / แรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในธุรกิจนี้ จะมีความกังวล เนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการที่จะถูกบุคลากรจากอาเซียนเข้ามาแย่งตำแหน่งงาน

ข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมให้ SMEs มีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการให้บริการทั้งในประเทศ และในประเทศอาเซียน เพื่อให้สามารถให้บริการได้ครบวงจรในประเทศต่างๆ สามารถสนับสนุนการมีโซ่อุปทานโลจิสติกส์ระหว่างประเทศที่มีความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมให้ SMEs ผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์มีการพัฒนาบริการที่มีประสิทธิภาพที่ได้มาตรฐาน เช่น การพัฒนาระบบการติดตามสินค้า การประกันความเสียหาย และการสูญเสีย

- มีกำหนดหน่วยงานภาครัฐเพื่อเป็นหน่วยงานศูนย์กลางในการประสานงาน
- มีการผลักดันกฎหมายที่ส่งเสริมผู้ประกอบการไทย เช่น ผลักดันพระราชบัญญัติผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย พระราชบัญญัติการจัดทำสัญญา การขนส่งระหว่างประเทศ ภาคประชาชน
- ควรปรับปรุง แก้ไข กฎหมายในประเทศที่มีการใช้งานอยู่ในกรอบการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้จริง และส่งเสริมผู้ประกอบการไทย โดยไม่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทำผิดกฎหมาย
- จัดทำมาตรฐานกลางในการให้บริการโลจิสติกส์ (ทางบกและทางราง) รวมถึงราคากลาง และมาตรฐานอื่นๆ เพื่อใช้เป็นกรอบ และแนวทางในการปฏิบัติ เช่น มาตรฐานการขนส่งทางบก มาตรฐานการบรรจุภัณฑ์
- ปรับปรุง และบูรณาการด้านธุรกิจขนส่งทางราง
- รัฐบาลจัดทำแผนการพัฒนาพลังงาน และกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมทั้งระยะสั้น และระยะยาว